

Рішення
колегії Управління охорони здоров'я
Харківської обласної державної адміністрації

від 21 листопада 2018 року

Стан надання онкологічної допомоги мешканцям
м. Харкова та Харківської області

Заслухавши та обговоривши представлені доповіді, колегія відзначає, що протягом 2018 року питання організації онкологічної допомоги населенню залишається пріоритетним у структурі напрямків діяльності місцевих органів влади та Управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації.

До складу онкологічної служби області входять 42 кабінети, в яких надається допомога онкологічним хворим, та функціонує 565 ліжок для стаціонарного лікування, у т.ч. 485 ліжок в КОМУНАЛЬНОМУ НЕКОМЕРЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ОНКОЛОГІЇ» (далі – КНП «Обласний центр онкології»), 60 ліжок в КНП ХОР «Обласний клінічний центр урології і нефрології ім. В.І. Шаповала» та 20 ліжок для дітей в КЗОЗ «Обласна дитяча клінічна лікарня №1».

Основним закладом, який надає онкологічну допомогу, є КНП «Обласний центр онкології».

Комунальний заклад охорони здоров'я «Харківський обласний клінічний онкологічний центр» на виконання рішення VII сесії VII скликання Харківської обласної ради від 08.09.2016 № 283-VII припинив діяльність шляхом ліквідації. З 01.01.2017 КНП «Обласний центр онкології» почав працювати як новий заклад охорони здоров'я Харківської області. Заклад має ліцензію на медичну практику від 29.12.2016 № 1424, ліцензію на застосування наркотичних засобів від 20.01.2017 № 40929168 та акредитаційний сертифікат на вищу категорію від 27.03.2017 серія МЗ № 013401, строк дії сертифіката з 23.02.2017 до 28.07.2019.

У 2017 році у закладі проліковано 18 225 хворих, кількість днів роботи ліжка склала 323,6 (при нормативі 340,0), середній термін перебування - 8,6, обіг ліжка 37,6, летальність 0,55.

За 9 місяців 2018 року проліковано 13 194 хворих. Кількість днів роботи ліжка становить 248,9 (при нормативі 255,0), середній термін перебування - 9,1, обіг ліжка 27,4, летальність 0,36 проти 0,64 за 9 місяців минулого року.

В 11 районах області наявні посади лікарів-онкологів не укомплектовані фізичними особами; в 4 районах такі посади взагалі відсутні у штатному розкладі (Богодухівський, Красноградський, Нововодолазький, Первомайський).

У м. Харків на 14 штатних посадах працює 10 фізичних осіб лікарів (укомплектованість - 71,4%).

В області з 2014 по 2017 рік знаходилося на обліку з приводу онкологічних захворювань 2,5% - 2,9% населення. З кожним роком кількість хворих на онкологічні захворювання зростає. За останні 4 роки вона збільшилась майже на 5,0 тис. осіб.

У 2017 році на обліку знаходилося 77 252 онкологічних хворих. Показник поширеності в 2017 році склав 2887,8 на 100,0 тис. населення, у т.ч. по м. Харків - 3300,8, по районах області 2439,1. Показники поширеності перевищували середній по Україні від 5,1 % у 2014 році до 17,5% у 2017 році.

Найвищі показники поширеності на злоякісні новоутворення відмічаються в Ізюмському (3000,1), Балаклійському (2947,4) та Зміївському (2780,7) районах. Показник поширеності онкологічних захворювань в м. Харків перевищував середній по Україні на 26 %.

Найнижчі показники поширеності на злоякісні новоутворення відмічаються в Зачепилівському (1813,0), Кегичівському (1894,8) та Нововодолазькому (1971,5) районах.

За останні 3 роки в області реєструється від 8,8 до 10,0 тис. хворих з вперше виявленими злоякісними новоутвореннями. Показник становить 317,0-373,5 на 100,0 тис. населення. В 2017 році зареєстровано 10040 випадків онкологічних захворювань, що складає 373,5 на 100 тис. населення, у т.ч. по м. Харків показник захворюваності 378,2, по районах області 372,5 (по Україні – 354,8).

Найвищий показник захворюваності відмічається в Нововодолазькому 466,2, Валківському 408,6 та Ізюмському 406,0 районах.

Найнижчі показники - у Кегичівському 235,7, Краснокутському 259,6 та Богодухівському 277,9 районах.

За локалізацією онкологічних захворювань перші 5 місць стабільно займають:

1. злоякісні новоутворення молочної залози (10,8%);
2. трахеї, бронхів та легенів (9,9%);
3. шкіри (9,8%);
4. ободової кишки (7,2%);
5. шлунку (5,7%).

Перше місце по локалізації займають злоякісні новоутворення молочної залози. Щороку виявляється майже 1,0 тис. хворих з такими захворюваннями, але показник по області протягом попереднього року коливається на рівні середнього по Україні. Найвищі показники спостерігались у Балаклійському (91,5 на 100 тис. населення), Дергачівському (84,1) районах та м. Люботин (76,8). Найнижчі показники - у Первомайському (19,8), Харківському (36,4) та Зачепилівському (36,5) районах.

Друге місце по локалізації займають злоякісні новоутворення трахеї, бронхів та легенів. Щороку виявляється майже 900 хворих з такими захворюваннями. Показник по області протягом 2017 року коливається на рівні середнього по Україні. Найвищі показники спостерігались у Шевченківському (72,4 на 100,0 тис. населення), Барвінківському (65,3) та Борівському (58,1) районах. Найнижчі показники - у Кегичівському (18,9), Печенізькому (19,5) та Богодухівському (25,3) районах.

Третє місце по локалізації займають злоякісні новоутворення шкіри. Щороку виявляється майже 900 хворих з такими захворюваннями, показник захворюваності по області менший і становить 34,0 на 100,0 тис. населення від середнього по Україні (44,1). В деяких районах області Печенізький (58,6), Шевченківський (43,4) та Чугуївський (42,6) показники перевищували середній по області та Україні.

Четверте місце по локалізації займають злоякісні новоутворення ободової кишки. Щороку реєструється до 600 хворих з такими захворюваннями. Найвищі показники спостерігались у Зміївському (40,2 на 100,0 тис. населення), Печенізькому (39,1) та Первомайському (35,8) районах. Найнижчі показники - у м. Люботин (4,1), Борівському (5,8) та Краснокутському (7,0) районах.

П'яте місце по локалізації займають злоякісні новоутворення шлунку. Щороку виявляється біля 600 хворих, але спостерігається зменшення показника захворюваності по області з 22,2 до 19,0 на 100,0 тис. населення у 2017 р. Показник менший ніж середній по Україні. Найвищі показники спостерігались у Дворічанському (55,4 на 100 тис. населення), Нововодолазькому (50,5) та Валківському (34,1) районах. Найнижчі показники - у Богодухівському (2,5), Первомайському (6,3) та Барвінківському (8,7) районах.

Щорічно більше ніж у тисячі хворих виявляється занедбана стадія онкологічного захворювання.

У 2017 р. в IV стадії захворювання виявлено 1019 осіб (по м. Харків - 571, по районах області - 448). Питома вага хворих з IV стадією з вперше в

житті встановленим діагнозом коливається від 12,6% до 11,2% та має тенденцію до зниження, в той час як в середньому по Україні цей показник збільшується (15,2% у 2014 році та 17,0% у 2017 році).

Важливим показником якості надання онкологічної допомоги є питома вага хворих, які прожили менше 1 року з часу встановлення діагнозу злоякісного новоутворення. Цей показник має тенденцію до підвищення з 21,4% у 2014 році до 33,4 % у 2017 році.

Найвищі показники спостерігались у Великобурлуцькому (35,7%), Валківському (32,0%) та Сахновщанському (29,5%) районах. Найнижчі показники - у Близнюківському (9,7%), Кегичівському (10,5%) та Борівському (11,9%) районах.

У структурі загальної смертності населення смертність від злоякісних новоутворень займає друге місце після захворювань системи кровообігу та складає 14,2%. Щороку помирає понад 5000 хворих з такими захворюваннями, показник по області зберігає тенденцію до зниження (з 189,5 на 100 тис. населення у 2014 році до 178,9 у 2016 році), разом з тим, за 2017 рік він зріс до 199,0.

Найвищі показники спостерігались у Валківському (297,2), Куп'янському (256,8) та Дворічанському (227,0) районах. Найнижчі показники - у Близнюківському (77,1), Кегичівському (89,6) та Борівському (122,0) районах.

З метою раннього виявлення онкопатології в області організовано роботу жіночих та чоловічих оглядових кабінетів, здійснюється диспансерний нагляд за групами підвищеного ризику захворювання на злоякісні новоутворення, проводяться профілактичні огляди жінок на рак молочної залози та рак шийки матки, флюорографічне обстеження населення.

Оглядові кабінети працюють в усіх районах області та медичних установах м. Харків. Усі жіночі та чоловічі оглядові кабінети оснащені необхідним медичним та немедичним обладнанням.

Щодо ситуації з онкологічною допомогою за 9 місяців 2018 року.

За зазначений період в області зареєстровано 5 847 хворих з первинно виявленою патологією (9 місяців 2017 року - 5 700).

Найвищі показники захворюваності відмічаються у Нововодолазькому (351,8), Куп'янському (293,3) та Валківському (292,8) районах.

У занедбаній стадії виявлено 837 хворих, або 11,2%. За 9 місяців 2018 року померло до року 1 790 хворих проти 1 569 за аналогічний період 2017 року, летальність до року склала 16,2% проти 14,6% за 9 місяців 2017 року.

Погіршення результатів лікування онкологічних хворих має пряму залежність із низьким виявленням та високою занедбаністю. Але, з числа вперше виявлених онкохворих Харківської області, IV стадію захворювання мали лише 11,2%. Цей показник по Україні складає аж 17%. При цьому не прожили 1 року з числа виявлених хворих Харківської області 33,4%, а в Україні, при значно більшій занедбаності – 30,6%.

Все це свідчить про грубе порушення стандартів діагностики та лікування онкологічних хворих в Харківській області. При детальному аналізі було встановлено, що показник відсотка хворих, які отримали лише хірургічне лікування перевищує відповідний по Україні. Цей факт обумовив необхідність детального аналізу категорії онкологічних хворих, які були оперовані в 2018 році, за рахунок яких, переважно, Харківська область має найгірші показники.

Із 100% відсотка пацієнтів, які потребували хірургічного лікування 68% отримали його у закладах не онкологічного профілю. Більшість не була направлена для подальшого хіміо-променевого лікування, а передопераційні курси спеціального лікування отримала незначна кількість. Дуже доречним буде приклад лікування хворих на колоректальний рак в Харківській області та його результати, які ілюструють картину загалом.

Колоректальний рак займає другу позицію в структурі смертності від злоякісних новоутворень в Україні, але за результатами роботи 9 місяців 2018 року в Харківській області він сягнув першої позиції. В 2017 році було зареєстровано 729 нових випадків раку ободової та 495 – прямої кишки.

По стадіям захворювання пацієнти із вперше виявленим колоректальним раком розподілились: в I-II стадії - 49,8% (Україна - 56,8%), в III стадії - 27,9% (Україна - 20,9%), в IV стадії - 12,3% (Україна – 17,6%).

Однорічна виживаність цих хворих склала – 32,8% (Україна – 27,5%).

Пацієнти із вперше виявленим раком ободової кишки розподілились по стадіям захворювання: в I-II стадії – 48,3% (Україна – 49,2%), в III стадії - 23,9% (Україна – 22,5%), в IV стадії – 11,9% (Україна – 22,0%).

Однорічна виживаність цих хворих склала – 40,7% (Україна – 35,0%).

Представлені дані свідчать про значно менший відсоток занедбаних випадків колоректального раку та благоприємну картину в Харківській області. Але результати його лікування свідчать про зворотне. Нажаль, показник однорічної виживаності є найгіршим в Україні!

Перелік лікарень, в яких були прооперовані хворі на колоректальний рак в 2018 році: КНП «Обласний центр онкології» – 168 (25%), Інститут загальної та невідкладної хірургії - 149 (22%), міська лікарня № 2 – 128 (19%), Інститут медичної радіології – 73 (11%), міська лікарня швидкої та

невідкладної патології – 46 (7%), міська лікарня № 17 – 37 (6%), обласна клінічна лікарня – 26 (13%), міська лікарня № 25 – 13 (2%), військовий медичний центр північного регіону – 8 (1%), міська лікарня № 31 – 7 (1%), Дорожня клінічна лікарня № 2 – 7 (1%), міська лікарня № 18 – 6 (1%).

Лише 36 відсотків хворих отримали лікування в спеціалізованих онкологічних закладах. Майже кожний хірургічний стаціонар міста бере на себе відповідальність за лікування онкологічного хворого із раком прямої та ободової кишки. Більшість пацієнтів не отримує комплексного або комбінованого лікування. А оперативне втручання виконується з погляду хірургічної, а не онкологічної складової. Все це є грубим порушенням стандартів та призводить до найгірших результатів лікування колоректального раку в Харківській області.

Для забезпечення вирішення актуальних проблемних питань щодо організації онкологічної допомоги територіальному населенню, колегія Управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації вирішила:

1. Керівникам лікувальних закладів, що розташовані в м. Харкові та Харківській області:

1.1 Забезпечити неухильне виконання п. 2.19. наказу Міністерства охорони здоров'я України від 01.10.2013 № 845 «Про систему онкологічної допомоги населенню України» що до забезпечення планового лікування онкологічних хворих лише в спеціалізованому онкологічному закладі.

1.2 У випадках виявлення онкологічного захворювання терміново (на протязі доби) надавати інформацію до КНП «Обласний центр онкології» за телефоном: 315-11-71 з 9-00 до 18-00 для визначення подальшої тактики лікування та маршрутизації хворого.

1.3 У випадку відмови пацієнта від лікування в умовах спеціалізованого онкологічного закладу, проводити оформлення відмови з обов'язковою фіксацією в історії хвороби та викликати відповідного фахівця КНП «Обласний центр онкології» для визначення подальшої тактики лікування та маршруту пацієнта.

1.4 Взяти під особистий контроль виконання заходів щодо організації надання у 3-денний строк до статистичного відділу КНП «Обласний центр онкології» форми первинної облікової документації № 090/о «Повідомлення про хворого з уперше в житті встановленим діагнозом раку або іншого злоякісного новоутворення», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 січня 2006 року № 1, лікарем, який виявив захворювання та надання у 10-денний строк до статистичного відділу КНП «Обласний центр онкології» направлення форми первинної облікової

документації № 027-1/о «Виписка з медичної карти стаціонарного хворого на злоякісне новоутворення», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 жовтня 2007 року № 629, кожним лікувальним закладом.

1.5 Визначити відповідального за організацію онкологічної допомоги населенню з числа заступників керівника лікувального закладу для проведення аналізу інформації щодо стану захворюваності на злоякісні новоутворення, про що письмово проінформувати Управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації, КНП «Обласний центр онкології».

1.6 До 10 числа кожного місяця всім відповідальним за організацію онкологічної допомоги надавати звіт до статистичного відділу КНП «Обласний центр онкології» про стан надання онкологічної допомоги в лікувальному закладі.

1.7 Активізувати роботу по проведенню якісних профілактичних оглядів з використанням основних скринінгових методів діагностики (ультразвукове, флюорографічне, цитологічне обстеження та ін.) з метою формування груп ризику, раннього виявлення онкологічної патології, особливо візуальних форм, та зниження показника занедбаних випадків серед онкохворих.

1.8 Продовжити роботу щодо проведення якісного диспансерного нагляду за пацієнтами з групи підвищеного ризику та хворими на онкологічну патологію.

1.9 Посилити проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо профілактики онкологічних захворювань серед населення регіону.

2. Генеральному директору КНП «Обласний центр онкології» Скорому Д.І.:

2.1 Забезпечити виконання положень чинних нормативно-законодавчих актів, зокрема, наказу Міністерства охорони здоров'я України від 01.10.2013 № 845 «Про систему онкологічної допомоги населенню України» та відповідного наказу Департаменту охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації від 24.04.2014 № 216.

2.2 Забезпечити організаційно-методичне керівництво закладами охорони здоров'я з питань своєчасного виявлення злоякісних новоутворень, впровадження і виконання скринінгових програм щодо виявлення передпухлинної патології та ранніх форм раку, а також з питань лікування та диспансерного нагляду за хворими з передпухлинними захворюваннями та посилити контроль за роботою фахівців медичних закладів м. Харкова та Харківської області по виявленню онкологічної патології.

2.3 Призначити, з найбільш досвідчених фахівців КНП «Обласний центр онкології», кураторів лікувальних закладів та районів Харківської області та розробити графіки виїздів бригад лікарів-онкологів у райони (міста) області для надання спеціалізованої консультативно-методичної

допомоги фахівцям закладів охорони здоров'я.

2.4 Забезпечити безвідмовну консультацію, у кожному випадку виявлення онкологічного захворювання, фахівцями-онкологами лікувальних закладів м. Харкова та Харківської області для визначення подальшої тактики лікування та маршрутизації хворого.

2.5 Постійно аналізувати стан онкологічної патології серед населення м. Харкова та Харківської області та інформувати Управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації про стан справ з цього питання.

2.6 Створити постійно діючу Раду з представниками громадських організацій для моніторингу та аналізу надання онкологічної допомоги мешканцям м. Харкова та Харківської області. Щоквартально про проведену роботу звітувати на нарадах Управління охорони здоров'я ХОДА.

2.7 Розробити медико-технічне завдання для створення електронної мережі обліку онкологічних хворих.

3. Управлінню охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації:

3.1 Забезпечити формування та реалізацію регіональної політики стосовно організації онкологічної допомоги населенню Харківської області.

3.2 Організувати проведення експертної оцінки якості діагностики та лікування онкологічних хворих в закладах охорони здоров'я незалежно від рівня підпорядкування та форми власності. У випадку грубих порушень передавати справу на розгляд клініко-експертних комісій МОЗ.

Голова колегії

Б. ФЕДАК